

הלכות פסח סימן תצד

ומפטיר (ג) (ד) במרכבה דחזקאל ומסיים בפסוק ותשאני רוח: ב' ביום השני קורין בפרשת (ה) כל (ז) הבכור עד סוף סידרא ומפטיר קורא כמו אתמול ומפטיר בחבוקוק מן וה' בהיכל קדשו עד למנצח בגנינותי: ג' אסור להתענות (ה) (ו) במוצאי חג השבועות: הגה (ז) וא"ל (ו) תחנון (ח) מתחלת ר"ח סיון עד ח' זו דהיינו אחר אסרו חג (הגהות מיימוני הלכה ז' ומנהגים) ונוהגין לשטות (ו) (ז) [3] עשנים (ט) בשבועות זכ"ה והנחיים (י) זכר לשמחת מתן תורה ונוהגין (יא) בכמה מקומות לאכול (יב) מאכלי שערי תשובה

שערי אפרים שער ד' סעף ט"ו מ"ש צוה: [3] עשנים. עיין בה"ט ועיין בר"י בשם מהר"י לינו ומהר"ם ז"ל ב' מוסר בווג אף לפי דרך האמת ע"ש ועיין לעיל ס"ס ת"ץ שטהגין למר רות בשבועות. ואח"כ נבכ"ש דף רכ"א כחז הטעם לפי שדוד המלך ע"ה מה בעלמא והקב"ה ממלא שמויהם כו' וגדולי בעלמא טולד ומגילת רות וכתבה לימס דוד ע"ש ועיין בר"י בשם שולחן אפרים כי הנהן ס"ס חדשה לזכרה"י בעלמא כאלו הקריב מנהג לה' צומה ע"ש:

אקדמות יש לחמיה האין רשאים להפסיק וכו' ושעמי מקרוב לזכר על קריאת התורה וכן ראוי לנהוג בכל הקהלות גם בלידי לנהוג כן עכ"ל ט"ו. אבל בשבועה שער אפרים הא"ה ס' יו"ד וכן הפסיק הח"י ע"ש. וכן הפסיק בס' אליה רבה. ועיין ס' דוקא גדול וסכס. וכחז ט"ו ואומרים אותו בעמידה: (ד) הבכור. ואם חל בשבת מתחילין עשר מעשר: (ה) במוצאי. מפני כשחל עולת בשבת היה יום טובו הקרבנות אחר השבת. והנשים מותרות במלאכה באסרו פג ש"ג מ"א ועיין יד אהרן: (ו) תחנון. וגם אין מתענין. אחרונים: (ז) עשנים. ואם חל ביום א' שוטחין נכמסת שבת מהר"ל. אבל המנהג ששועטין צ"ט עמ"א. ונוהגין ג"כ להעמיד אילנות בבהכ"י וכו' שידונו"י על פירות האילן ויפלטו עליהם. וכחזו האחרונים בשם של"ה מה שנהגים לחלק עשנים בבהכ"י לא יחלקו עד אחר חפלת י"ה כדי שיוכל לזכר להקור להפסיק מברוך שאמר עד אחר י"ה עכ"ל והח"י כתב שמומר לזכר על הריח בין הפרקים ע"ש. דרך לטבול בערב שבעות. וכל מי שלא ישן בעילה כלל ועוסק בעוונה מוטעה לו

ביאור הלכה

אלא דגשה וכו' מינות לא תרמם הם פסוק אהר שלם ולפיכך הגד"י היא נקודה קמן כיון שיש סס סוף פסוק והוא דגשה לפי שמינה לא היא מוטעמת נעטם מפסיק דהייט טפסה וכן לא מנאף הוא פסוק אהר שלם והוא דגשה והאל"ף נקודה קמן וכן לא מנאף הפיו דגשה. והשני עשה מאזי פסוק אהר ומלא יהיה לך פסוק ז' ולפי זה הנו"ן של פני הוא נקמן שיש סס ט"פ וכן זכור הוא פסוק אהר ושם ימים הוא פסוק ז' ולפי"ו הכ"ף של חינה כל היא דגשה לא תרמם ולא מנאף ולא תנוגב ולא תפנה הכל פסוק א' ולפי"ו כל היו מהס רפיה והגד"י של תרמם היא נפחה והאל"ף של מנאף היא נקמן לפי שיש סס אמתה. וטעם ז' נעוטה הוא שהראשון הוא מסודר לפי הכחוש שנתכס כל דיבור ודיבור בפרשה צ"ע שמאזי עד לא חסא היא פרשה אחת סמוכה ודיבור אחד לך נעשה ממנו פסוק אהר וכן מוכר עד לא תרמם אבל מלא תרמם עד לא תחמוד ונכח נד' פרשיות סמוכות והס ד' דיבורים לך נעשה מהם ד' פסוקים והשני הוא מסודר לפי הקרי שלענין הקריאה אין מלא תרמם עד לא תחמוד אלא פסוק אהר בלבד דהייט שאמר להפסיק קריאתו לגמרי בתוך אמצע פסוק זה אפילו בשקורא ביחיד (ש"א"ל לומר שמינה לא תרמם הוא פסוק צ"ע שאין לנו בכל המורה פסוק פחות מני' מינות) וע"כ בשקוראין בפעם אחד הם נקראין בגינה המסבירה אותן דהיינו נעטם התחמון וכן מאזי עד לא תשא ומוכר עד לא תרמם הן מופסקים לכה פסוקים לכן הם נקראים נעטם התחמון שהוא גם כן נעוטה התפסקת אותם סס. והו מוכן שמי הגינות וע"כ בשבועות נוהגין לקרוא בלבוש בהראשון דהייט נעטם העלין לעשות מכל דיבור פסוק אחד לפי שיש צוה נהנו עשרת הדברות. ובפרשת יתרו ובפרשת ואחחן קורין אף בלבוש נעטם התחמון יש נוהגין לקרוא בלבוש לעולם נעטם העלין דהייט אף בפרשת יתרו ובפרשת ואחחן רק היחיד הקורה לעלמו קורא בשני. והו ממליט דברי האחרונים:

ביטל מנהג זה משהו שעכשו הוא חק העמים להעמיד אילנות חנוני חלוס בשבועות עיין לקמן בסיומן מר"ד זכ"ה ובהו שכתבנו שם זכ"ה: (יב) מאכלי חלב. עיין מ"א ואני שמעתי עוד בשם גדול אחד שאמר טעם נכון לזה כי נעם שעמדו על הר סיני וקבלו המורה [כי נעשרת הדברות נמגלה להם עי"י] כל חלקי המורה

שער הציור (ג) אחרונים: (ד) מ"א וש"א: (ה) מ"א וז"י: (ו) מ"א: (ז) מ"א: (ח) מ"א: (ט) א"ר ופמ"ג דלא חקק יעקב: (י) והוא זה ב"מ"א: (יג) עיין ס' חכ"ע ח"ב ס' ק"ק י"ד לענין דהמנהג שלא להתענות:

א משנה ב' ל"ו
וענינה ז' משנה
ובמלה ב' ל"ו
ובב' ג' ברייתא
מגילה ט' וכ"ד

(ח) חלב (יג) ביום ראשון של שבעה וי"ל הטעם שהוא (יד) כמו השני תבשילין שלוקחים צליל פסח וזכר לפסח וזכר לחגיגה כן אוכלים מאכל חלב ואח"כ מאכל בשר וזכרין להביא עמהם (טו) ב' לחם (טז) על השלחן שהוא במקום המזבח ויש בזה (יז) זכרון לב' הלחם שהיו מקריבין ביום הבכורים.

הלכות יום טוב

תצה איזה מלאכות אסורים ביו"ט. ובו ד' סעיפים:

א * כל מלאכה (א) האסורה בשבת (ב) חוץ ממלאכה אוכל נפש (ג) דוחין מהוצאה והבערה (ד) * זכין מבשרי אוכל נפש (ה) שלא היה אפשר לעשותה (ו) מאתמול: הגה

באר היטב

בי"ט שני יש להמירו וכן הסכמת הט"ו והמ"א שם דלא כמחש"ל שהמיר וכ"כ במשנה חוט השני סי' ל"א. ובחשונה נחלם שבעה סי' ל"ז וקיים מכל מקום אם הייתי במקום שנוהגין הימר לא הייתי מותה בידם. כהב א"ו בשם הלבו דבשבעה יש נוהגין לאכול גבינה בסעודה מנחה אף שאין שם שעות מסעודת שחרית ובלבד שירחק פיו ולחנן שינוי להוליך הבשר ועמ"י. אין להחשנות בשבועות אפילו מעיני חלוס מהר"ל והאחרונים. וכזה המ"א כשאופה פת עם החמאה יזהר להסיק התנור יפה וגם לריך מרדה חדשה דלא כקצת נשים שמהפכין אותה על זד השני ע"ש. ושעמתי שאוכלים חלב ואח"כ בשר דלא כמו שעשו המולאכים אלא אברהם שאכלו בשר בחלב שבצנור זה נמנה המורה לישראל ודו"ק: (ה) אסורה. [הטעם נס' המיון סי' שט"ו כדי שיזכרו ישראל הנסים הגדולים שעשה הש"י להם ולאבותיהם וידברו גם ביאור הלכה

* וכן מבשרי אוכל נפש שלא היה אפשר וכו'. והטעם משום דכתיב אף אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו עשה לם ודרשו בגמרא דלם אחי לרבות לכל זריכים דהיינו המכשירים להאכל ומותר אפילו עלי שייר כמו אוכל נפש עמו. והנה מהמחבר משמע דל"ז שרי לעשות ביו"ט אפילו היה אפשר לעשותו מנע"י שלא היה מפיג טעם כלל ואפי' בלי שייר והיינו אם הוא דבר שאין דרך לעשותו לימים רבים ודעת ה"ש מהמירין דאפילו בזה לריך שייר כיון שאינו מפיג טעם כלל אם היה

דבש וחלב מפני המורה שנמשלה לדבש וחלב כמש"כ דבש וחלב מחת לשוק וגו': (יד) כמו השניתבשילין וכו' כן אוכלים וכו'. ר"ל כשם שבפסח עושין וזכר לקרבן כן אנו זריכין לעשות בשבועות וזכר לשמי הלחם שהיו מביאין וע"כ אוכלים מאכלי חלב ואח"כ מאכל בשר וזריכין להביא עמהם שמי לחמים דאסור לאכול בשר וחלב מלחם אחד ויש בזה זכרון לשמי הלחם: (טו) ב' לחם וכו'. ולכן נהגו (יז) לחפות לחם אחד עם חמאה דאז נודחי ינטרין להביא לחם אחר לאכול עם בשר (יג) ויזהר אז להסיק התנור יפה בין לחם ללחם וגם לריך מרדה חדשה דלא כמקצת נשים שמהפכין אותה על זד השני דהא בלוע מעבר אל עבר משמטות: (טז) על השלחן. ויזהר ליקח (יד) מפה אחרת כשרוצה לאכול בשר. וא"ל להפסיק צנחמ"ו (טו) אם אינו אוכל גבינה קשה אלא יקח פיו יפה וידיה כדאיתא ביו"ד סי' פ"ט: (יז) זכרון לב' הלחם. וא"כ יהיו של מטיין דוגמת שמי הלחם. כזה הפמ"ג יש לזהר בענין מאכלי בשר וחלב בכל מה שנוהגין בכל השנה המצואר ביו"ד סי' פ"ה ופ"ט ושלא ללחם שחרם בהפסד. עוד כתב בנזקת ברכת הפטירה על המורה ועל העבודה כו' אח יום חג השבועות הזה אכל אין מוזכרין לומר מקרא קודש וכו'. ומוזכרין נשמות ואומרים אז הרחמים ביום שני ובכל מקום שקורין כל הבכור מוזכרין נשמות שיש בו ממנו יד ונודרים נדקה. כשחל שבועות ביום ו"ז וי"ן אין אומרים פרקים וכשחל שבועות צמו"ש אומרים פרקים צמנחה בשבת:

א (א) האסורה בשבת. בין שאיסורה מן התורה (ב) ובין שאיסורה משום צנחמ"ו וכן כל דבר שאסור לעשותו צנחמ"ו אסור לומר גם לעכ"ס לעשותו כמו בשבת: (ב) הוץ ממלאכה אוכל נפש. כדכתיב בקרא אף אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו עשה לם: (ג) וזכרין מהוצאה והבערה. ופרטי דעיהם ימנעו לקמן סימן תקי"א ותקי"ב: (ד) וכן מבשרי אוכל נפש וכו'. ופרטי דין זה עיין לקמן סימן תקי"ט: (ה) שלא היה אפשר. דמתקלקל ביו"ט (ז) או שלא הספיק לו השעה ומשמע דלאכול נפש גופייה מותר לדעת המחבר אפילו באפשר לעשותו מאתמול (ג) ומיהו דבר שדרך לעשותו בפעם אחת לימים רבים גם להמחבר אסור דבר שטוב מאתמול ולא יפיג טעמו ודלקמן סימן תקי"ט סי' ג' ע"ש ועי' שיעור משמע מהגר"א דשרי: (ו) מאתמול. אכל אם אפשר לעשותו

שער הציור

(יא) ח"י בשם הלבו: (יב) מ"א: (יג) שם: (יד) אחרונים: (טו) לחם אוכל גבינה קשה לריך להפסיק צנחמ"ו. וימחין שם שעות [פמ"ג]: (ה) ב"י: (ג) רש"י ב"ה כ"ח ע"ב ד"ה מעבר: (ג) אחרונים (הערות: 1) עיין ביבלי סי' תקי"ט ס"א ד"ה לכבוד. דאסור מתחלה חפ"ד ודבר נזהר נס ביו"ט: 2) עיין שם סי' מ"ב ס"א כ"א ובשעה"ל אות י"ח וכ"ז בענין זה: הגהות: א) ד"ה הלכה:

פרשת (ה) כל שו עד למנצח (ח) מתחלת ר"ח (ז) [ג] עשנים י' (יב) מאכלי

נת פרשת יתרו ק וקורא הנד"י וכשקורא בטעם ין הלק"ט ס"פ. ר קורין העליון כתב הט"ו ח"ל ואח"כ מתחילין ו שימחיל הכהן ל הפטרה ראוי ל לשנות המנהג ונהגו להפסיד לוי מפני כשחל ר: (1) מחטו. ב"י עמ"א. שנוהגים לחלק ל"ל והח"י כתב ורה מובטח לו

צה"ל שזיכרתי ז מקומות (ג) במעשה מרכבה י שקורא אותה ידה: ב (ה) כל בשבת לריך ז פני כשחל עלתה נין וי"ט [מ"א] גות אכן מדברי " (1) וא"א א" ר"ח סיון. כתיב אם שמוע מתחיל ג' ימי (1) או ביו"ט ומה כיון שהשב ז"כ ובפרט אם (ה) אין לשוטתן ט' אלא ישעמם ורה. שהיו שם ידו וגו'. כתבו ס צנחמ"י לא על לברך עליהן זילנות צנחמ"י [י] והגר"א מותר להחשנות י' שמעתי עוד עי"ו כל חלקי התורה ז"ב:

הבל שוחטין

פרק ראשון חולין

זי

עין משפט
ג' ספורה

קבר א מ"י פ"ד ס"א
מפ"ט פ"ז

וכל שכן השתא. כשגלו: לאסור להם בשר נחירה. כדכתיב בהואו קראו דבי ירחק ממוקס וגו' וזבחת מבקרך ומלאךך וגו' : שבחמלה. במדבר: סופר להם בשר נחירה. מהאי קרא נפקא ליה דכתיב כי ירחק זבחת מכלל דבי השתא לא נלטו על הזביחה : ועכשיו שגלו. רב יוסף קאמר ליה : תורה אור

וכל שכן השתא דארחיקו להו עובא. לפסריס דגרסי באלו הן הלוקין (מכות דף י"ט). לעולם לא קידשה לעידו לכלא חס כן לר' ישמעאל הותרו בזבחה וקשה להם כן מאי קאמר בכלא לר' ישמעאל דארחיקו להו טפי אדרבה אקריבו להו טפי כיון דהותרו בזבחה :

וכ"ש השתא דארחיקו להו טפי אלא אמר רבי יוסף רבי עקיבא הוא דתניא כי ירחק ממך המוקס אשר יבחר ה' אלהיך לשום שמו שם זבחת מבקרך ומלאךך ר' עקיבא אובר לא בא הכתוב אלא "לאסור להן בשר נחירה שבתחלה הותר להן בשר נחירה משנכנסו לארץ נאסר להן בשר נחירה ועכשיו שגלו יכול יחזרו להתירן הראשון לכך שנינו לעולם שוחטין : במאי קמיפלגי רבי עקיבא סבר בשר תאווה לא איתמר כלל ר' ישמעאל סבר בשר נחירה לא איתמר כלל כלל בשלמא לרבי ישמעאל היינו דכתיב ויחזקו את בני הבקר אלא לרבי עקיבא מאי וישחט קרשים שאני בשלמא לרבי ישמעאל לר' עקיבא מאי הצאן ובקר ישחט להם יתיר להם מיבעי ליה נחירה שלהן זו היא שוחטין בשלמא לר' ישמעאל היינו *דתנן השוחט ונתגבלה בידו והותר והמקד פטור מלככות אלא לר' עקיבא אמאי פטור מלככות היאיל ואיתמר איתמר בשלמא לר' עקיבא דאמר בשר תאווה לא איתמר כלל היינו דכתיב אך באשר יאכל את הצבי ואת האיל בן האכלתו אלא לרבי ישמעאל צבי ואיל גופיה מי היו שרי כי אסר רחמנא בהמה דחויא להקדבה אבל היה דלא חזיא להקדבה לא אסר רחמנא בעי רבי ירמיה ^א אברי בשר נחירה שהבנימו ישראל עמהן לארץ מהו אימת אילימא בשבע שבכשו השתא דבר טמא אישתרי להו דכתיב וזבחתם מלאים כל טוב ואמר ר' ירמיה בר אבא אמר רב *כתלי דחזירי בשר נחירה מבעיא אלא לארץ מכאן ואיבעית אימא לעולם שובעו שבכשו כי אשתרי להו שאל של עובדי כוכבים דידרו לא אישתרי תיסק אמר *רבה שנית הבל שוחטין ולעולם שוחטין בכל שורשים מאי משנית ליה וכי תימא בין בצור בין בזבוכית בין בקרומית של קנה הא דומיא דהנך קתני אי הנך בשוחטין האי נמי בשוחטין ואי הנך בנשחטין האי נמי בנשחטין אלא אמר רבא הבל שוחטין *חדא לאתויי כותי וחדא לאתויי ישראל מטר *לעולם שוחטין בין ביום בין בלילה בין בראש הגג בין בראש הספינה *בבל שוחטין בין בצור בין בזבוכית בין בקרומית של קנה: היך ממגל קציר והמגורה: אבהו דשמעאל פגם ושדר פגם ושדר שדר ליה כמגורה שנינו תנו רבנן סבין

בשר תאווה לא איתמר כלל וקרא ואל פתח חלל מעד לא הביאו (ויקרא י"ז) בקדשים כתיב והיא דכתיב (דברים י"ג) כלל אום נפח חלל בשר לאו לאורוי היפירא בשבר תאווה אחא אלא כדריש ליה רבי אלעזר בן עזריה צפרק כסוי הדס (לקמן דף ס"ד) לימדה טורה דרך ארץ שלא יאכל אדם בשר אלא לפיטון וכי ירחק זבחת ב'א להוחר על השחיטה כשיכנסו לארץ וס"ג דקרא בפסולי המזקדין שנפדו על ידי מומין משחטי דמוקמין צבטורות (דף ג"ב) אפילו הכי גמרינן תיסק מינייהו כדאמרין בפ"ב (לקמן דף כ"ה) מקיש צבי ואיל לפסולי המוקדין מה פסולי המוקדין בשחיטה אף צבי ואיל בשחיטה וצבי ואיל חולין נינהו : בשר נחירה לא אישתרי כלל. הילכך לא חלה הכתוב צביאח הארץ אלא היתר בשר תאווה וזביחה דכתיב בהאי קרא לאו צביאח הארץ נפלות אלא אורחא דקרא למכסה זביחה צביאח בשר אי נמי למאי דדרשינן צבטורות (ד' ט"ו) וזבחת ואלתא אף בפסולי המוקדין שנפדו אלא היתר זביחה ואפילה ולא גזיה ועבודה אי נמי לאסור שחיטת חולין צבורה כדרשינן ליה בקדושין (דף נ"ג) כי ירחק זבחת צבטורות מוקס אחא זבחה וזי אחא זבחה בקריוב מוקס : ושפט. אלמא נלטו על השחיטה כהאל מעד שבמדבר : ונסבכלס. טון על ידי פגומת סמין או שהיה או דרסה : וסנוחר. מדעת ולשון נחירה קורטרה לאורכה מנחירה ועד החזה : וסמפקר. סומנין זבחה קאי דטעונה כסוי טון צבי ואיל : פטור מלככות. דכתיב אשר יאכל ופתך וכסה בראיו לחליבה הכתוב מדיבא ואפילו מן דמחייב כסוי בשוחט ונמלאת מוקס הכא מודה דשחיטה מיהא צביין דגמר שפיכה שפיכה משחטי חוץ והתם שחיטה כתיב צפרק כסוי הדס (לקמן דף ס"ד) : אלא לר' עקיבא. על כסוי הדס במדבר נלטו ונמיתין היתה שחיטתן והטחור בזמן הזה למו נכטי כסוי : אך פאשר יאכל. ועכשיו צבי ואיל צבטומאה כן תאכלת לבקר ולאן משחטנו לארץ שאט"פ שאטו שחיטה שחיטה חולין משחטנו לארץ בקדשים של עכשיו אין לריבין ולאכל צבטורת הקודם ^א אלא כנזי ואיל של עכשיו שסמטא והאורז אוכלין בקערה אחת אלא לר' ישמעאל כו' : כי אסר רחמנא. בשר תאווה במדבר : שפנימו ישראל. אליבא דר' עקיבא מהו לאוכלן אחר כניסתן ^ב מי אמרינן כי אסר רחמנא בשר נחירה לאחר זביחה הגי מילי נחזור אחרי כן לאכול חבל הנמורות וזבחת מן המדבר הואיל ובשעת נחירתן היתר היתה חו לא מתסרי או דלמא לא שגו ודרשו וקבל סבר הוא שגריבין אטו לעמוד על האמות וס"פ שכבר עבר : כפלי דחזירי. חזירים יבשים שקורין בקי"ש : וצביים מלאים כל טוב וגו'. סיפיה דקרא ואלתא ושבטת : ^ג אלא לאמר מכאן. דהיינו בשבע שחלקו דלא שרא להו רחמנא עומאה אלא בשעת שלל דכתיב (דברים כ') ואלתא את שלל איביך וגו' שבע שנים כבשו ושבע שנים חלקו כדאמר' צפרק אף נערכין (פרכין דף י"ב) : שלל של טובדי פופצים. כדכתיב (ס"ג) אסר לא מלאת וכתיב נמי את שלל איביך : שנים סבל שומטין. ומקומת לה נשחטין כדאמרן הכל טעונים שחיטה וס"פ עוק : ונעולם שוחטין. נמי מוקמם ליה כדאמרן דאשמעינן דאט"פ שגלו לא חזרו להיתירן הראשון ואין בשר נאכל אלא בשחיטה : ופי סימא בין צבור כו'. דלאו בנשחטין אחא לאורוי אלא בשוחטין : אלא אמר רבא. כולה בשוחטין והכל שוחטין תרסי דתני בנשחטין : חדא לפומי וחדא למומר. כדאמרן ברין פירקין (דף ג.) : בין בלילה. כשאיבוקה קערו כדאוקימנא (גמל דף י"ג) : בין בראש הגג. ולא חיישינן דלמירו לנבא הסמים עולה לשחוט : בין בראש הספינה. ואט"ג דתנן לקמן (דף מ"ה) אין שוחטין תוך ימים בראש הספינה שרי דמוכתא מילתא דלנךך פנימה הוא לריך : פגם ושדר פגם ושדר. עשה כסין פנימה רבה שאין דומות זו לזו ושדר ל"א לידע איזו אסורה ואזו כשרה : עשה פגמים שיש : שלחו ליה. סימן זה יאך לך בפנימות : פנימות שנינו. שפנימותיהו מכוונות לעומקן ויש לפגם שני עוקאים ^ד כשכחה מולך לפרכך מוסף הסין לראשה לפרכך חוגרת בעוקן של ד' הראש וכשאתה טורק מראשה לסופה ה' לפרכך חוגרת בעוקן של סופה :

הגהות מר"ב
רנשבורג
[א] גמ' אגני נכר
מורה שכתבם תהלה
שמן לקח. רב עין
ספר זכור ספק דף קד
פ"ד פ"ג ט"ז :

[קמן ס"ג דף כ"ב]
[קמן ס"ג דף כ"ב]
[קמן ס"ג דף כ"ב]
[קמן ס"ג דף כ"ב]
[קמן ס"ג דף כ"ב]

[קמן ס"ג דף כ"ב]
[קמן ס"ג דף כ"ב]
[קמן ס"ג דף כ"ב]
[קמן ס"ג דף כ"ב]
[קמן ס"ג דף כ"ב]

שישה מקובצות
[א] אין זריבין ליאכל
במזרח הקדש בקדשים
אלא כצבי : [ב] ודרוש
וה' ואלעזר שגבר
עבר ים אמר' כי
אפי רבנא בשר נחירה
לאחר זביחה ה"ש נחיר
אחי"ב ולאכול אכל
ונחירות ונאות מן
הסדר והאיל ובשעת
נחירתן חזרו היתה חו
לא מתסרי או דלמא לא
שגו ודרשו וקבל סבר
הוא שגריבין אטו לעמוד
על האמות וס"פ שכבר
עבר : כפלי דחזירי. חזירים
יבשים שקורין בקי"ש : וצביים
מלאים כל טוב וגו'. סיפיה
דקרא ואלתא ושבטת :
[ג] אלא לאמר מכאן. דהיינו
בשבע שחלקו דלא שרא להו
רחמנא עומאה אלא בשעת
שלל דכתיב (דברים כ')
ואלתא את שלל איביך וגו'
שבע שנים כבשו ושבע
שנים חלקו כדאמר' צפרק
אף נערכין (פרכין דף י"ב)
: שלל של טובדי פופצים.
כדכתיב (ס"ג) אסר לא
מלאת וכתיב נמי את שלל
איביך : שנים סבל שומטין.
ומקומת לה נשחטין כדאמרן
הכל טעונים שחיטה וס"פ
עוק : ונעולם שוחטין. נמי
מוקמם ליה כדאמרן דאשמעינן
דאט"פ שגלו לא חזרו להיתירן
הראשון ואין בשר נאכל אלא
בשחיטה : ופי סימא בין
צבור כו'. דלאו בנשחטין
אחא לאורוי אלא בשוחטין :
אלא אמר רבא. כולה בשוחטין
והכל שוחטין תרסי דתני
בנשחטין : חדא לפומי וחדא
למומר. כדאמרן ברין פירקין
(דף ג.) : בין בלילה. כשאיבוקה
קערו כדאוקימנא (גמל דף י"ג)
: בין בראש הגג. ולא חיישינן
דלמירו לנבא הסמים עולה
לשחוט : בין בראש הספינה.
ואט"ג דתנן לקמן (דף מ"ה)
אין שוחטין תוך ימים בראש
הספינה שרי דמוכתא מילתא
דלנךך פנימה הוא לריך : פגם
ושדר פגם ושדר. עשה כסין
פנימה רבה שאין דומות זו
לזו ושדר ל"א לידע איזו אסורה
ואזו כשרה : עשה פגמים שיש
: שלחו ליה. סימן זה יאך לך
בפנימות : פנימות שנינו.
שפנימותיהו מכוונות לעומקן
ויש לפגם שני עוקאים ^ד כשכחה
מולך לפרכך מוסף הסין לראשה
לפרכך חוגרת בעוקן של ד'
הראש וכשאתה טורק מראשה
לסופה ה' לפרכך חוגרת בעוקן
של סופה :

ועקצי הפגם סעכבין אותה לצאת לראשה של סבין ולא לפגם כן מצוינו בס' יתן פס' רש"י ז"ל :

הבל שוחטין וכל שכן השתא. כשגלו: לאסור להם בשר נחירה. כדכתיב בהואו קראו דבי ירחק ממוקס וגו' וזבחת מבקרך ומלאךך וגו' : שבחמלה. במדבר: סופר להם בשר נחירה. מהאי קרא נפקא ליה דכתיב כי ירחק זבחת מכלל דבי השתא לא נלטו על הזביחה : ועכשיו שגלו. רב יוסף קאמר ליה : תורה אור

ההוא שוחטין וכל שכן השתא. כשגלו: לאסור להם בשר נחירה. כדכתיב בהואו קראו דבי ירחק ממוקס וגו' וזבחת מבקרך ומלאךך וגו' : שבחמלה. במדבר: סופר להם בשר נחירה. מהאי קרא נפקא ליה דכתיב כי ירחק זבחת מכלל דבי השתא לא נלטו על הזביחה : ועכשיו שגלו. רב יוסף קאמר ליה : תורה אור

סימן סד

תשובה שלום רב לכבוד אהובי האלוף הרבני המופלג התורני ש"ב
כבוד מהדו"ר בער אופנהיים נ"ו:

מכתבו הגיעני ואשר שאל בעובדא דאתי לידו באחד
שבא לגור שם ומחלתו היתה דירתו במקום
שנהגו היתר בחמאה של נכרי ועכשיו קבע דירתו שם
במקום שנהגו איסור והוא בעת ביאתו שם הביא עמו
חמאה ממקומו הראשון שלקח עמו בעת צאתו משום
ונחלק שם מעלתו עם מורה אחר שהמורה הורה לו שמתוך
לו לאכול החמאה ההיא שהביא עמו כיון שכבר אכל
מהחמאה ההיא שהיתה בידו משעה שהיה מותר בה א"כ
עכשיו שבא למקום איסור ונהג חומרת מקום שהוא עזה
שם אי אפשר לחומרא זו לחול על החמאה שכבר היה
מותר בה. ולמד זה ממה דאיתא בחולין דף י"ז ע"א בעי
ר"י אבדי בשר נחירה שהכניסו ישראל עמהן לארץ מהו כו'
תיקו. ורש"י פירש דהן בעיא היא רק דרוש וקבל שכר
והרא"ש השיג עליו דלא אשכחן בעיא בש"ס בדבר שאין
בו לדינא שום צורך ולכן כתב הרא"ש דנ"מ בעיא לאדם
שאסר עצמו באחד מן המינין מזמן ידוע ואילך וכשהגיע
הזמן היה לו מאותו מין שהיה אוכל והולך עד שהגיע
הזמן אם מותר לאכול מה שנתותר בידו אי נמי שרצה ב"ד
לאסור ורבו אחד כמו שאסרו גבינות הנכרים ושלקות
וכיוצא בהן אם אסור מה שיש לו ממנו מאותו המין ביד
ישראל עכ"ל הרא"ש. ואמר המורה ההוא שזה הוא דומה
לנדון הרא"ש שהרי חמאה זו עצמה כבר היתה מותרת לו
וא"כ החמאה הזאת תליא בהך בעיא דר"י וכיון שנשארו
בתיקו אמרין בספיקא דאורייתא לחומרא ובספיקא דרבנן
לקולא וחמאה היא רק איסור דרבנן ואולי לקולא. ומעלתו
נחלק עליו כי מה שהוא תיקו בגמרא מיחשב לדין חסרון
ידיעה ואינו נכנס בכלל ספק לא לענין ספק ספיקא בשל
תורה ולא לענין ספק אחד דרבנן אפילו אם נימא
דפלוגתא מיחשב ספק אכל תיקו אינו נכנס בכלל ספק. זהו
תורף המחלוקת שבניכס: ^א

ואני אומר דאף אם יהיבנא להמורה סכרתו שזהו מיחשב
ספק אכתי אינני מסכים להוראתו מכמה טעמים
שאבאר. ^ב האחד הוא שכמו שספק דאורייתא הוא לחומרא
ואפ"ה ס"ס מותר כשל תורה והיינו משום דס"ס הוי כמו
קרוב לודאי ה"נ דרבנן דקיימא לן ספיקא דרבנן לקולא
אם איכא ס"ס להחמיר אסור אפילו דרבנן שזה קרוב
לודאי הוא. ומעתה כיון שהמורה ההוא אצלו הכל נכנס
בכלל ספק ממילא יש כאן ס"ס להחמיר שהרי רש"י ודאי
לא ס"ל סברת הרא"ש שהרי רש"י פי' שאין בעיא זו רק
דרוש וקבל שכר א"כ מכלל דס"ל לרש"י שאין שום

דעתי ואמנם אם היו יכולים למכור להקונה ג"כ הבשר עם
העור ואף שיתנה עם הקונה שאם ירצה הקונה א"כ
לחזור ולמכור לו העור לבדו מתייב הוא לחזור ולקנותו
ממנו באיזה סך שיתנה ואף שהוא פחות מהסך שמכר לו
ונמצא שהעורך הוא כעד הבשר מ"מ כיון שבתחלה מכר
לו הכל ביחד וגם הברירה ביד הקונה להחזיק גם העור
הערמה זו נ"ל להחזיר בדבר זה שיש בלא"ה כמה צדדי
ההיתר ועיקר האיסור ביארתי במקום אחר שהוא רק
מדרכנן. ואמנם מה שרוצה מעלתו להחזיר מטעם מס
המלך והשרים אינו נכון, ולדבריו בטל דין זה שלא יעשה
סתורה בדברים אסורים לגמרי. ואין זה דומה לצייד
שהתירו מפני המס כמו שפירש הרע"ב בפ"ז משביעית
משנה ד' דשם נותן מס מאומנות הזאת שהוא צייד וכן
מה שהתירו לחרוש בשביעית ולזרוע במסכת סנהדרין כ"ו
ע"א שם מס המלך הוא מן השדות וכמו שפירש"י שם
כד"ה ארנונא מס שגובה המלך כך וכך כו' לשה מן
השדה. וכן אינו דומה לדברי הטי"ז בא"ח סימן תקל"ט
ס"ק ב' לענין היתר הסחורה כהה"מ דשם יצטרך לישב
בטל בתה"מ. וכן אינו דומה להיתר רבית מנכרי דשם
בפירוש התירו כדי חייו אבל כאן יכול לעסוק בדברים
המותרים:

ועל מה שהקשה על התוספות יום טוב כפרך ז'
משביעית משנה ד' שכתב שהרמב"ם בחיבורו פסק
כחכמים והקשה מעלתו הרי הרמב"ם אינו מתיר אלא
בנדמנו וחכמים לפי פירושו של התו"ט מתירין אפילו
מתכין.

ידע שגם אני פירשתי היפך דברי התו"ט ומעין שפירש
מעלתו אבל לא מטעמו של מעלתו. וגם אני לא
לחלוק על פירושו של התו"ט באתי רק התו"ט פירש
לפי דברי הרע"ב שגם ר"י אינו מתיר אלא בנדמנו א"כ
ע"כ הפלוגתא בינו לת"ק הוא דלת"ק דוקא צייד וא"כ
ע"כ חכמים שבסוף המשנה מתירין אפילו מתכין דאל"כ
היינו ת"ק אבל הרמב"ם שפירש בפירוש המשנה דברי
ר"י להתיר אפילו מתכין א"כ נוכל לפרש דת"ק לאו
דוקא צייד אלא אורחא דמלתא נקט שכיון שאינו מתיר
רק בנדמן לא שכית שמי שאינו צייד שיוזמן שיבוא
לידו עוף או חיה טמאה דבשלמא צייד משכחת מזדמן
שהיה פורש מצודה לצוד טהורים ובאו למצודה טמאים
ולעולם באם נזדמן במקרה גם למי שאינו צייד שבאו
מעצמם לידו מותר למכרם ור"י חולק ומתיר אפילו מכיון
לצוד ואפי' כל אדם ובלבד שלא יהא אומנתו בכך
וחכמים באו לאסור למי שאינו צייד אפילו בנדמן ושפיר
כתב התו"ט שהרמב"ם פסק כחכמים. זה הנלעד' בחפזי
כי אין לי פנאי כלל.

דברי הר"ש:

הנהרות הגאונים

[א] נ"ב חמה אני שלא נזכר ככל החשובה מאומה מדברי ש"ע י"ד והגהות הרמ"א סי' ר"ח סעי' ב' וט"ו וש"ך שם. (הנהרות ר"א פלעקלס)
[ב] ר"ב פי' חסור בית אפרים חיו"ד סי' ל"ט וכתשו' שיבת ציון סי' נ' ונ"א. (הנהרות שכר טוב)

נפקותא לדינא כבעיא זו. ובחידושי לחולין מפורש טעמא דרש"י בזה. ואמנם כעת יהיה טעמו של רש"י מאיזה טעם שיהיה עכ"פ ליח ליה לרש"י סברת דמיונו של הרא"ש.² ומעתה אמרינן ס"ס להחמיר שמא הלכה כרש"י ואת"ל הלכה כהרא"ש הרי עכ"פ גם להרא"ש בעיא דלא איפשטא הוא ושמא הדין שגם איברי כשר נחירה אסורים בכואם לארץ וכיון דאיכא ס"ס להחמיר צריכין אנו להחמיר אפילו בדרכנן (ובזה מיושב חמיהת הט"ז והש"ך על הרמ"א ביו"ד סי' רי"ח סעיף ב' בהג"ה). הא חרא:

דשוב פקחתי עיני וראיתי שכרבר זה אם היכא דאיכא ב' ספיקות להחמיר שגם בדרכנן הוא לחומרא כבר דבר בו המשנה למלך כפ"ח מהלכות שאר אה"ט ה"ה ונפרק יו"ד מה"ל מקואות דין ו' וכפ"ד מהלכות בכורות והארץ מאור בזה. והנהגה אני אינני חוזר מדעתי. ומה שהביא מדברי הר"ש במס' ידים פ"ב משנה ד' שכתב שאפי' יש בידיים כל הנך ספיקות טהור כבר כתב המ"ל שידים קילי יותר משאר מילי דרבנן ואין ללמוד מהם:

ואמנם מה שהביא מדברי הברטנורא במס' מקואות פ"ב משנה ב' בד"ה ואפילו טבל דהשתא איכא חרתי לדיעותא שמא לא טבל כלל ואפילו טבל שמא קודם טבילה נתחסר אפ"ה ספיקו טהור וכן הוא במס' עירובין ל"ה ע"ב בחוספות ד"ה ספק כו' הך ס"ס נקט משום רבותא ודיכא דאפ"ה בטומאה קלה ספיקו טהור וריצב"א מפרש דאו או קתני כו' והמ"ל האריך בזה מאוד. ואני אומר שטברא זו דס"ס בדרכנן להחמיר אי אפשר לחלק בין זה לס"ס דאורייתא להקל והחידוץ הראשון בחוספות שם וריצב"א בעירובין לא נחלקו בזה.

אבל מה שנחלקו הוא לענין דאמינא כיון שס"ס בדרכנן להחמיר אני מרמה לס"ס בדאורייתא להקל וכשם שס"ס בדאורייתא להקל לא אמרינן היכא שאיתחזק איסורא היכא שהחזקה היא נגד הספיקות ממש כמו כמה ספיקות בשחיטה שיש כאן חזקה אינו זכות ורדאי לא מהני ס"ס ועיין בש"ך ברינו ס"ס אות כ"ט הכי נמי כס"ס להחמיר באיסור דרבנן היכא דאיכא חזקה היתר נגד שני הספיקות לא מהני ס"ס ואמרינן ספק דרבנן להקל.

ומעתה התירוף ראשון טובר דהך ספק טבל כו' לענין טהרות על משנה דפ"ב דמקואות קאי והטהרות בחזקת טהרה עומדים ובוה נקט ס"ס שאפילו יש ס"ס להחמיר לא מהני נגד חזקה ואף שהאדם יש לו חזקת טומאה אפ"ה הטהרות בחזקתן ואל תתמה שהרי התוס' שם בדף ל"ו ע"א בד"ה במקוה כו' מסקו דאפילו ר' יוסי מודה בטהרות. אבל התוס' כאן סברו כמו שכתבו התוס' בדף ל"ו בתחלת הדיבור שפלוגתתן היא בטהרות אבל האדם עצמו אפילו לר"מ צריך טבילה ולענין הטהרות שפיר מטהר ר"מ אפילו בס"ס להחמיר דאזיל כתר חזקה

ור"י טובר דאזלינן בתר חזקת האדם וריצב"א טובר כמסקנת התוס' בדף ל"א ע"א דלענין האדם עצמו מיירי ולכן פירש ריצב"א דאו או קתני אבל היכא דאיכא ס"ס להחמיר אפילו בדרכנן ספיקו להחמיר:¹

שנית הנה לכאורה יש לדקוק בלשונו של הרא"ש שכתב שיש נ"מ כבעיא זו לאדם שאוסר עצמו באחד מן המינין מוזמן ידוע ואילך כו' למה האריך הרא"ש בלשונו מוזמן ידוע ואילך הא וראי שמי שאוסר עצמו באיזה דבר שאינו אוסר למפרע ופשיטא שאוסר עצמו להבא וא"כ למה אמר מוזמן ידוע והיה די באמרו אדם שאוסר עצמו באחד מן המינין והיה לו מאותו המין שהיה אוכל והולך עד אותה שעה שאסר עצמו אם מותר לאכול מה שנחתר בידו.

ולכך נלע"ד דלכאורה דברי הרא"ש תמוהים דלדבריו כל נזיר לא יהיה אסור ביין שכבר היה בעת שנזר ולא יהיה נאסר אלא במה שיוציא הגפן אחר שכבר הזיר וכן לא יאסר מלטמא למתים שכבר מתו. ואין לומר הכי נמי שבעיא זו היא גם בזה שהרי בנזיר י"ז ע"א בעי דבא נזיר והוא בכה"ק מהו בעינן שהייה למלקות או לאו כו'. והנה עד כאן לא מספקא ליה אלא אי בעי שהייה אבל אם שהה וכן אם לא היה עומד בכה"ק ונכנס לבה"ק ודאי לקי והרי דנע קודם שהזיר עצמו היה מטמא למתים הללו ועכשיו לוקה עליהן, וכל זה היה קשה להרא"ש עצמו על סברתו ולכן ניחא ליה להרא"ש אחת משתיים או שעד כאן לא מספקא ליה לר' ירמיה אלא בדומיא דאברי ב"נ שאלו לא נאסרו במדבר וילפינן ממה דכתיב כי ירחק ממך המקום וזבחת כמו שפירש"י שם בדברי ר"ע שאמר בתחלה הותר להם בשר נחירה ומשנכנסו לארץ נאסר להם ופירש"י בד"ה הותר להם כו' מההוא קרא נפקא לך דכתיב כי ירחק וזבחת מכלל דעד השתא לא נצטוו על הזביחה והרי האי קרא במדבר נאמר להם חזינן שהקב"ה צוה אותם במדבר והזוהיר על הזביחה שלא יאכלו בשר נחירה ואמנם קבע להם זמן שלא יתחיל איסור זה עד שיבאו לארץ בזה איכא למימר שהקפיד לגמרי שלא יחול איסור זה כ"א על שינחרו לאחר זמן ההוא, כשם שהקפיד שלא יתחיל איסור זה עד אותו זמן אבל בדבר שנאסר ומתחיל האיסור תיכף אין שום חילוק בין מה שהיה בידו מעבר או מה שיבוא אה"כ לידו. ולכן אדם האוסר עצמו באיזה דבר או נזיר שהזיר עצמו תיכף נאסר ואין חילוק בין מה שהיה בידו או מה שעתידי לבוא לידו ולכן נקט הרא"ש הנפקותא כבעיא זו לאדם שאוסר עצמו באחד מן המינין מוזמן ידוע ואילך וכוונתו שלא אסר עצמו תיכף מאותו זמן רק קבע זמן מאימתי יתחיל האיסור כגון שעמד ברי"ח אדר ואסר עצמו בבשר מר"ח ניסן ואילך שהוא ממש דומיא דבשר נחירה שהקב"ה צוה אותם במדבר.

הנהגות הנאונים

ג) אולי טעם רש"י דלא מסמך לחלק בין היכא שהתחיל האיסור מיד או אחר זמן בין איסור תרוס ביד, אי"כ בנודח דיון י"ל מדה רש"י (הנהגות חזקה טביל פלגים)
 ד) נ"ב אי נימא דבדרכנן אי איכא ס"ס להחמיר לא אזלינן לקולא, קשה לי מדברי דרישה הביאו ב"ש אה"ע סי' קנ"ה ס"ק י"ט והלא שם איכא ס"ס להחמיר שמא נסרו ואף אם לא נסרו שמא תתיי אילוניות, ועיין אה"ע סי' י"ז ב"ש ס"ק קל"א, ובסי' ירמיה פ"ו צ"ו ד"ה וה"נ. ועיין משנה למלך פ"ג ה' ספיקות הלכה ג' ועיין לקמן סימן קס"ז הביא מ"ו דברי רמב"ן סי' רס"ג, ובסי' קע"ג הביא מ"ו דברי הר"ן כפי כל כתבי. (הנהגות ר"ד דייטש)

